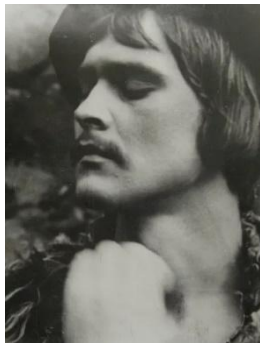

5 стрічок Івана Миколайчука, які має побачити кожен українець
[Електрон. ресурс] // VOGUE [сайт]. – 2026. – Режим доступу:
<https://vogue.ua/article/culture/kino/5-filmiv-ivana-mikolaychuka-yaki-maye-pobachiti-kozhen-ukrajinec-48928.html> - Дата публікації: 15.06.2026. – Дата перегляду: 22.06.2026.

5 стрічок Івана Миколайчука, які має побачити кожен українець

15 червня

Іван Миколайчук — видатний український актор і режисер, якого називали "душею" українського кіно. Миколайчук увійшов в історію світового кіно в 1960-ті, зігравши роль Івана у стрічці Сергія Параджанова "Тіні забутих предків". Але сам Миколайчук теж знімав — блискучі, поетичні, авторські фільми, що неймовірно цікаво передивлятися й сьогодні. До нашої добірки ввійшли як його акторські роботи, так і режисерські.

"Я не знаю більш національного народного генія... До нього це був Довженко", – казав про Івана Миколайчука видатний режисер Сергій Параджанов. Миколайчук народився 15 червня 1941 року в селі на Буковині. Вже у 12 років зіграв свою першу роль на сцені місцевого театру. За освітою та професією Миколайчук був актором і режисером, але мав музичний хист, прекрасно співав, грав на цимбалах, сопілці та фортепіано. Був харизматичним, глибоким, мудрим, любив Україну та все життя її прославляв. Всього за 46 років життя Іван Миколайчук встиг знятися у 34 фільмах, також зняв дві режисерські роботи. Його акторська зірка спалахнула, коли Миколайчукові ледве виповнилося 24 роки, – навчаючись на другому курсі в Київському інституті театального мистецтва імені Карпенка-Карого на курсі Володимира Івченка, Іван зіграв головну роль у фільмі "Тіні забутих предків". Фільм став сенсацією для всього світу.

для всього світу.

"Сон"

Роль Тараса Шевченка у фільмі "Сон" Миколайчук дістав, коли був студентом 2-го курсу театального інституту. Це була одна з перших кіноробіт молодого актора, яка відразу проявила його глибину та акторську харизматичність – пізніше про Миколайчука скажуть, що це актор, від якого просто неможливо відірвати очей. Його Тарас Шевченко зображений як гуманіст, людина, яка шукає, сумнівається та ставить

запитання. За "крамольні" вірші поета викликають на допит, а згодом віддають у солдати, намагаючись заборонити йому писати й творити. Фільм режисера, лауреата Шевченківської премії Володимира Денисенка ввійшов до списку 100 найкращих стрічок в історії українського кіно.

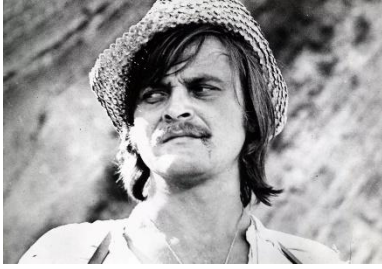
"Тіні забутих предків"

"Я не чекав чогось особливого, тому доручив Ілленку провести зйомки [кінопроби] і пішов з павільйону. Через кілька хвилин мене наздогнав збуджений Юрко: "Сергію Йосиповичу! Поверніться! Це щось неймовірне! Щось нелюдське! Щось за межами розуміння й сприйняття!". Злякавшись, що я пішов, Іван побілів, йому здалося, що він мені не сподобався (так признавався актор опісля), і в ньому ніби щось прорвалося. Він зачарував нас. Юний, страшенно схвилюваний, він світився дивовижним світлом. Така чистота, така пристрасність, така емоційність вихлюпувалися з нього, що ми були приголомшені, забули про все, навіть про те, що вже затверджений інший актор".

Цитата зі спогадів режисера Сергія Параджанова про кінопроби Івана Миколайчука на фільм "Тіні забутих предків", яка дуже яскраво передає акторську сутність Миколайчука. Він так зіграв роль гуцула Івана Палійчука, закоханого у прекрасну Марічку (Лариса Кадочникова), ніби народився для неї. Ну а режисерові Сергієві Параджанову блискуче вдалося втілити на екрані старовинні та глибинні традиції й обряди гуцулів. "Тіні забутих предків" очолили список 100 найкращих українських фільмів та ввійшли в історію як символ боротьби українців з радянським режимом. Ну а прем'єра стрічки в кінотеатрі "Україна", де в 1965 році Іван Дзюба, Василь Стус і В'ячеслав Чорновіл влаштували першу публічну акцію протесту проти масових арештів українських інтелектуалів, ввійшла в історію як один з важливих символів дисидентського руху.

"Білий птах із чорною ознакою"

Стрічка, в якій Іван Миколайчук спробував себе в ролі сценариста. Фільм відомого режисера Юрія Іллєнка розповідає про трагічну історію сім'ї Дзвонарів. Складне й водночас романтичне та поетичне кіно розповідає про долю трьох братів з невеличкого села на Буковині, на кордоні з Румунією. Спершу брати потрапляють у батраки, потім опиняються по різні боки барикад, бо один брат служив у Радянській армії, а інший — в ОУН-УПА, зрештою двоє братів трагічно гинуть. Іван Миколайчук зіграв у фільмі роль старшого брата Петра.

Стрічка "Білий птах з чорною ознакою" підсилила гоніння на українське кіно в 1970-ті роки. Ось як пише про це мистецтвознавиця Лариса Брюховецька: "У сімдесяті почалися гоніння на діячів культури. Сильним ударом для українського кінематографа стало вилучення з кіно, а потім і арешт Сергія Параджанова. Торкнулося це й Івана. У 1968-му під час знімання "Аннички" хтось звинуватив його в націоналізмі. У відповідь Миколайчук спалахнув, намагаючись пояснити різницю між націоналізмом і патріотизмом. Інцидент закінчився доносом у Київ, де Миколайчука кваліфікували як людину ворожої ідеології. А після фільму "Білий птах з чорною ознакою" життя Миколайчука зовсім ускладнилося. Адже стрічку сприйняли мало не як випад ворожих націоналістичних сил. Не раз доводилося акторові пояснювати свою позицію в різних інстанціях та "органах". Він почувався зацькованим та обкладеним з усіх боків".

"Вавилон XX"

"Вавилон XX" — режисерський дебют актора Івана Миколайчука. Події фільму розгортаються в мальовничому українському селі Вавилоні у 20-х роках XX століття та розповідають про зіткнення старого і нового політичних світів. Міжнародна прем'єра фільму відбулася на фестивалі в Локарно, фільм став гучною подією, хоча знімався в ті часи (1979), коли українське кіно зазнавало неабиякого тиску з боку офіційної радянської влади.

"Така пізня, така тепла осінь"

Ще одна "буковинська історія" розповідає про долю селянина Руснака, який, шукаючи кращої долі, їде до Канади, та згодом повертається додому з онучкою Орисею. Через образ Орисі Іван Миколайчук порушує важливе питання національної свідомості – на Буковині Орися закохується в місцевого парубка та усвідомлює власну національну ідентичність. Саме Іван Миколайчук зіграв у фільмі сільського красеня Григора, в якого закохується Орися. Роль Орисі дісталася акторці Галині Сулімі, яку можна побачити в найважливіших українських фільмах – наприклад, стрічці "Голод-33".

З 14 червня в Чернівцях триватиме кінофестиваль "Миколайчук OPEN", присвячений 82-річчю з дня народження Івана Миколайчука.